

DAPP6
SDAP
1930
1931

BESCHRIJVINGS- BRIEF

**VOOR HET KOLONIAAL CONGRES DER
SOCIAAL-DEMOCRATISCHE ARBEIDERSPARTIJ
TE HOUDEN OP ZATERDAG EN ZONDAG 11 EN
12 JANUARI 1930 TE UTRECHT**

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

**HET CONGRES WORDT GEOPEND ZATERDAG
11 JANUARI 1930, DES MIDDAGS TE HALF TWEE**

BESCHRIJVINGS- BRIEF

VOOR HET KOLONIAAL CONGRES DER
SOCIAAL-DEMOCRATISCHE ARBEIDERSPARTIJ
TE HOUDEN OP ZATERDAG EN ZONDAG 11
EN 12 JANUARI 1930 TE UTRECHT

HET CONGRES WORDT GEOPEND ZATERDAG
11 JANUARI 1930, DES MIDDAGS TE HALF TWEE

INGEKOMEN VOORSTELLEN EN AMENDEMENTEN VOOR HET KOLONIAAL CONGRES.

MOTIE.

1. *Rijswijk.*

Het Congres besluit de stemmingen over de stellingen en amendementen, te verdagen tot het Paasch-congres en wel in verband met het advies van het P.B., n.l.:

de afdeelingen zullen verstandig doen met hun afgevaardigden naar dit congres geen bindend mandaat mee te geven. De meesten onzer staan t.o.v. de te behandelen materie vreemd, vandaar, dat het goed zal wezen eerst de toelichting op het Congres der deskundigen te hooren, voordat een standpunt wordt bepaald.

MOTIE.

2. *Den Haag I.*

De afdeeling Den Haag I, bijeengeroepen op 10 December 1929, ter behandeling van het ontwerp Koloniaal Beginselprogram;

nam daarvan met instemming kennis voor zooveel daarmee is bedoeld aan het Nederlandsche proletariaat voor te stellen welke houding het zal aannemen tegenover het koloniale kapitalisme en de daarmee noodzakelijk verbonden beginselen van regeering en bestuur van Indonesië;

ziet echter niet in, de mogelijkheid van de in het voorgestelde program uitgewerkte beginselen in Indonesië te doen gelden, zelfs niet wanneer de sociaal-democratie in Nederland tot een ons staatkundig en economisch leven beheerschende macht is gekomen, wanneer in Indonesië zelf niet een machtige democratie daartoe medewerkt;

betwijfelt of het voorgestelde program voor de Indonesiërs duidelijk en bezielend is en hun sympathie kan wekken, wijl zonder hun medewerking over vraagstukken, die eerst en vooral hun aangaan, principieel wordt beslist;

verklaart noodzakelijk: een krachtige en doelbewuste actie in Indonesië, om te geraken tot de mogelijkheid, dat Indonesiërs zich zelf uitspreken over hun socialistische en democratische inzichten hoe en aan hun opgedrongen staatkundige, en aan daaruit voortvloeiende kapitalistische overheersching te ontkomen, daarmee en daarna met de hun ten dienste staande middelen als internationaal ten volle gelijk-berechtigde gemeenschap het socialisme te verwezenlijken.

Namens de S.D.A.P. in Nederland worde in den geest van deze motie een oproep tot medewerking onder de Indonesische bevolking verspreid.

3. *Het Partijbestuur.*

STELLING I.

De ontginning en exploitatie van vreemde afzet- en productiegebieden en de uitbuiting van de daar inheemse volken, mede door middel van staatkundige overheersching, is thans een der vormen van het kapitalisme, verweven met zijn oorsprong, wezen en geschiedenis.

STELLING II.

Erkennende, dat de ontginning, verwerking en doelmatige verdeling van de natuurlijke rijkdommen der wereld een belang vormen der menschheid, verwerpt de sociaal-democratie niettemin de staatkundige overheersching, als middel tot behartiging van dit belang.

Haar streven naar een internationale gemeenschap van vrije volken bedoelt tevens de opheffing der koloniale verhouding, *zonder welke opheffing zelfs een gemeenschap met Moethant is.*

Amendement.

Amsterdam IV.

Stelling II leze men als volgt: „Erkennende, dat de ontginning, verwerking en doelmatige verdeling van de natuurlijke rijkdommen der wereld een belang vormen der menschheid, verwerpt de sociaal-democratie daar deze doelmatige verdeling enz. door het koloniale imperialisme in het gedrang komt, de staatkundige overheersching als middel tot behartiging van dit belang.”

Amendement.

Amsterdam V, Amsterdam VI, Apeldoorn, Rijswijk, Wormerveer.

Stelling II, tweede alinea, leze men als volgt: „De opheffing van de koloniale verhouding beschouwt zij als een voorwaarde tot een internationale gemeenschap van vrije volken.”

STELLING III.

Het middel om de
Verdeling van de voor de wereld onontbeerlijke grondstoffen krachtens internationale overeenkomst heeft de strekking de tegenstelling op te heffen tusschen het belang van een doelmatige voorziening in de economische behoeften der menschheid en het recht van elk volk, tot deelneming hieraan bereid, om over eigen lot te beschikken.

Amendement.

Amsterdam V.

In stelling III vervallen de woorden „tot deelneming hieraan bereid”.

A m e n d e m e n t.

Amsterdam VI.

Stelling III vervalt.

A m e n d e m e n t.

Haarlem II, Zwolle.

In stelling III vervalt de passage: „tot deelneming hieraan bereid”.

STELLING IV.

Zoolang het vreemd gezag nog niet is opgeheven, worde dit uitgeoefend onder toepassing van een staatkunde, welke met de daad op nationale onafhankelijkheid is gericht.

A m e n d e m e n t.

Den Haag II.

Stelling IV leze men als volgt: „Het uitoefenen van vreemd gezag, voor zoolang nog niet op te heffen, of te keeren, geschiede uitsluitend in opdracht van een Volkenbond, waarin ook de overheerschte volken zijn opgenomen en onder dwingend voorschrift van een staatkunde, welke met de daad op hunne nationale onafhankelijkheid is gericht.”

A m e n d e m e n t.

Den Haag III.

Stelling IV worde gelezen als volgt: „Het uitoefenen van vreemd gezag, voor zoolang nog niet op te heffen, of te keeren, geschiede namens een volkeren gemeenschap, waarin ook de overheerschte volken zijn opgenomen en onder dwingend voorschrift van een staatkunde, welke met de daad op hunne nationale onafhankelijkheid is gericht.”

A m e n d e m e n t.

Haarlem II, Amsterdam V, Amsterdam VI en Apeldoorn.

Stelling IV vervalt. (Eerste alinea van stelling X zegt hetzelfde.)

STELLING V.

De practijk der kapitalistische koloniale politiek staat tot de opvatting der sociaaldemocratie in natuurlijke tegenstelling.

Evenals in de eigen nationale sfeer is de drijfveer van het kapitalisme in het overheerschte land uitsluitend winstbejag, gebruikt het ook daar den staat als zijn machtsmiddel.

Het is daarom van nature gericht op duurzame handhaving van koloniale heerschappij.

A m e n d e m e n t.

Zwolle.

Aan stelling V van het Partijbestuur voege men toe achter „heerschappij”: „met dien verstande, dat de toenemende macht der sociaal-democratie in het moederland, waardoor tevens een remmende invloed wordt uitgeoefend op de ongebreidelde uitbuiting der kolonie, bij het koloniaal kapitaal het streven doet opkomen naar een losser maken der banden tusschen kolonie en moederland. Deze kapitalistische vorm van zelfbestuur beteekent slechts een sterker overheersching van het blanke ras en heeft met werkelijk zelfbestuur niets dan den naam gemeen.”

STELLING VI.

Het kapitalisme werkt in de kolonie verderfelijker dan in eigen land, omdat:

a. de massa der overheerschten, zoolang nog geheel of gedeeltelijk gebonden aan een technisch-primitieve productiewijze, economisch noch maatschappelijk weerbaar staat tegenover de modern-kapitalistische uitbuiting;

b. die massa zich gemeenlijk niet bewust is van de internationale ruilwaarde der bodemrijksdommen van haar land en van die harer arbeidskracht;

c. in landen met mild klimaat, vruchtbaren bodem en primitieve productie-verhoudingen, de geringe en als regel gemakkelijk te bevredigen levensbehoeften der inheemschen, remmend werken op het streven naar hooger levensstandaard en de uitbuiting vergemakkelijken;

d. de vreemde kapitalist de exploitatie der kolonie richt op den uitvoer der kapitaalwinsten, voor zoover niet benoodigd voor de handhaving of uitzetting der winstbronnen en hiermede een normale toeneming van volksinkomen en volksvermogen tegengaat (drainage);

e. een machtige koloniale bureaucratie, uiterst ontvanke-lijk voor kapitaalsinvloeden, de ontwikkeling van een democratisch bestuur weerstreeft en de goede uitwerking van sociale en staatkundige hervormingen tracht te verijdelen;

f. koloniale overheersching, de nationale en rassentegenstellingen verscherpt, waardoor een normale klassenvorming binnen de inheemsche gemeenschap wordt belemmerd en de strijdbaarheid van de economisch onderdrukten geschaad;

g. koloniale overheersching vaak ten gevolge heeft, dat cultuurwaarden der inheemschen onnoodig worden geschonden.

A m e n d e m e n t.

Amsterdam IV.

Stelling VI, alinea f, wordt een aparte stelling VIa, of men verandere de nummering der volgende stellingen en make van stelling VI, alinea f, stelling VII, van VII stelling VIII, etc.

A m e n d e m e n t.

Den Haag III.

Stelling VI, sub g. worde gelezen als volgt: g. „koloniale overheersching tot gevolg heeft het opdringen aan de inheemsche bevolking van een vreemde cultuur, waardoor een vrije ontwikkeling van haar eigen cultuur wordt belemmerd.”

A m e n d e m e n t.

Rotterdam VII.

Aan stelling VI wordt toegevoegd:

Lorel
h. Het in het belang ~~is~~ der kapitalistische overheerschers het tot ontwikkeling komen eener nationale nijverheid op particulieren of coöperatieven grondslag te belemmeren.

STELLING VII.

Deze neerdrukkende invloeden vinden hun grens in tegentendenzen, welke het kapitalisme, ook in zijn koloniale vorm, te voorschijn roept.

De toenemende vestiging van westersche verkeersmiddelen en bedrijfsorganisatie binnen de overheerschte gemeenschap met westersch bestuur, vergrooten de behoefte van den overheerscher aan modern geschoolde inheemsche arbeids- en bestuurskrachten en versnellen dus de aanpassing bij westersche productie- en machtsverhoudingen.

De onvermijdelijke inschakeling van het koloniale gebied in het wereldverkeer zal deze ontwikkeling, mede door geestelijke vernieuwing en versterking der volkskracht, bespoedigen.

Met deze tegenkrachten schept het koloniale kapitalisme tevens kiemen voor den eigen ondergang.

STELLING VIII.

Het kapitalisme drijft tot een internationalen wedijver in het verkrijgen van steeds uitgebreider koloniaal bezit, wegens de jacht naar winst voor nationale kapitalen, die ten koste van de levensbelangen der arbeidersklasse zijn opgestapeld.

Dit imperialisme bevordert een opvoering van militaire lasten, staat de verwezenlijking der ontwapening in den weg en bedreigt de menschheid met nieuwe oorlogsrampen.

A m e n d e m e n t.

Den Haag II, Den Haag III.

In het tweede lid van stelling VIII na de woorden „in den weg” lassche men in „bevordert de handhaving der geheime diplomatie”.

STELLING IX.

De sociaal-democratie, eenmaal tot ^{1de} macht gekomen, waarborgt een snel afsterven van de koloniale verhouding, voor zoover deze dan nog niet is opgeheven.

Invoering van een socialistische productie-wijze zal vooral in een tropisch-koloniaal land, waar de economische en sociale verhoudingen sterk verschillen van die in oudere industrie-landen, hare grenzen vinden in de eigen economische structuur.

Echter zal reeds overbrenging in handen der gemeenschap van het op westerschen grondslag gevestigd uitheemsche en inheemsche bedrijfsleven aan de overheerschten de middelen verschaffen, welke het snelst leiden tot verwerving van de economische en maatschappelijke kracht, waarvan het gemis de voortdoring van het vreemde gezag mogelijk maakt.

A m e n d e m e n t.

Haarlem II.

De stellingen IX, X en XI te nummeren als stellingen XI, IX en X.

A m e n d e m e n t.

Amsterdam V, Amsterdam VI en Apeldoorn.

Stelling IX vervalt.

A m e n d e m e n t.

Den Haag III.

In het eerste lid van stelling IX worde het woord „macht” vervangen door de woorden: „de macht”.

A m e n d e m e n t.

Den Haag III.

Het tweede lid van stelling IX worde gelezen als volgt:
„Doorvoering van een socialistische productiewijze in een overheerschte samenleving zal telkens haar grenzen vinden in de mogelijkheden van haar economische structuur”.

STELLING X.

^{1de} De koloniale arbeid der sociaal-democratie zal zich in de eerste plaats richten op het overbodig maken van het vreemde gezag. Alle hervormingen behooren de koloniale verhouding te verzwakken en, waar mogelijk, aan te sluiten bij de eigen inzettingen der inheemschen.

2. Zij erkent het recht op nationale onafhankelijkheid, maar constateert, dat het duurzaam bestaan van deze eerst mogelijk is, als:

a. een inheemsch bestuur te vormen is, dat uit het volk

zelf is opgekomen, althans in het algemeen door het volk wordt erkend, zonder dat echter een bepaalde vorm van staatsinrichting of staatsbestuur als voorwaarde wordt gesteld;

b. dit bestuur bij machte en bereid is, om de verantwoordelijkheden, die de inschakeling van het land in het internationale ruilverkeer meebrengt, te dragen.

A m e n d e m e n t.

Zwolle, Zutphen, Amsterdam VI, Amsterdam X.

Stelling X van het Partijbestuur leest men als volgt:

a. „De soc. dem. erkent onvoorwaardelijk het recht op onmiddellijke nationale onafhankelijkheid.

b. Zij erkent tevens, dat het tot stand komen der nationale onafhankelijkheid bovenal afhankelijk is van de machtsvorming en strijdvaardigheid der inheemsche volksbeweging en zij zal zich daarom met kracht verzetten tegen alle maatregelen en bepalingen, welke die machtsvorming verhinderen of tegenwerken.

c. De onder a bedoelde erkenning sluit in zich:

1. dat de soc.-dem. den nationalen strijd, met inbegrip van lijdelijk verzet en opstand — ~~die~~ bij politieke en sociale rechteloosheid den eenigen weg vormen, welke den overheerschten volken ter bevrijding overblijft — met alle haar ten dienste staande midelen zal steunen;

2. dat de soc.-dem., wanneer zij de regeering heeft aangevaard, onmiddellijk en op voet van gelijkheid overleg pleegt met de inheemsche volksbewegingen over de wijze waarop de koloniale verhouding zal worden geliquideerd en een onafhankelijk bestuur zal worden ingesteld.

d. Zoolang de nationale onafhankelijkheid niet is tot stand gekomen, zal de koloniale arbeid der soc.-dem. zich voortdurende en in de eerste plaats richten op het opheffen van het vreemde gezag. Elke hervorming behoort de koloniale verhouding te verzwakken en, waar mogelijk, aansluiting te zoeken bij de eigen inheemsche instellingen, in overleg met de vertegenwoordigers der inheemsche volksbeweging.”

A m e n d e m e n t.

Amersfoort en Rijswijk.

Amersfoort en Rijswijk stellen voor stelling X te lezen als het amendement Zwolle. Zij wenschen echter uit punt 1 weg te laten de woorden: „met inbegrip” etc. tot en met „overblijft”.

A m e n d e m e n t.

Rotterdam IV.

Rotterdam IV onderschrijft het amendement Zwolle op stelling X. In punt 1 wil zij tusschen de woorden „bij” en „politieke” invoegen „de huidige”.

A m e n d e m e n t.

Amsterdam V.

Stelling X leze men :

1. „De Sociaal-Democratie erkent onvoorwaardelijk het recht op onmiddellijke nationale onafhankelijkheid.”

2. „Zij erkent tevens, dat het tot tot stand komen der nationale onafhankelijkheid bovenal afhankelijk is van de machtsvorming en strijdvaardigheid der inheemsche volksbeweging en zij zal zich daarom met kracht verzetten tegen alle maatregelen en bepalingen, welke die machtsvorming verhinderen of tegenwerken.”

3. „Zoolang de nationale onafhankelijkheid niet is tot stand gekomen, zal de koloniale arbeid der sociaal-democratie zich voortdurend en in de eerste plaats richten op het opheffen van het vreemde gezag. Elke hervorming behoort de koloniale verhouding te verzwakken en, waar mogelijk, aansluiting te zoeken bij de eigen inheemsche instellingen, in overleg met de vertegenwoordigers der inheemsche volksbeweging.”

A m e n d e m e n t.

Amsterdam XI.

Alinea twee van stelling X leest men :

„Mitsdien erkent de Sociaal-Democratie niet alleen het recht der Inheemsche bevolking op staatkundige onafhankelijkheid, doch heeft zij tevens de taak het tot stand komen van een onafhankelijk volksbestaan te bespoedigen en wel onder een inheemsch bestuur, dat, ongeacht in welken staatsvorm, uit het volk zelf is opgekomen, althans in het algemeen door het volk wordt erkend en dat het land aan het internationale verkeer kan doen deelnemen.”

A m e n d e m e n t.

Den Haag VI.

In plaats van stelling X van het P.B. kome de volgende stelling :

a. De sociaal-democratie erkent het recht op onmiddellijke nationale onafhankelijkheid, met inachtneming van het onder punt c 2 genoemde.

b. Zij erkent tevens, dat het totstandkomen der nationale onafhankelijkheid bovenal afhankelijk is van de machtsvorming en strijdvaardigheid en de daarmee in verband staande geestelijke en intellectuele ontwikkeling der inheemsche volksbeweging en zij zal zich daarom met kracht verzetten tegen alle maatregelen en bepalingen, welke die machtsvorming verhinderen of tegenwerken.

c. De onder a bedoelde erkenning sluit in zich :

1. dat de sociaal-democratie den nationalen strijd met alle kracht en met naar hare inzichten bruikbare middelen

moet steunen en met behoud van haar recht tot zelfstandige beoordeeling van de toegepaste strijdwijze.

2. Dat de sociaal-democratie, wanneer zij de regeering heeft aanvaard, onmiddellijk en op voet van gelijkheid overleg pleegt met de inheemsche volksbewegingen over de wijze, waarop de koloniale verhouding zal worden geliquideerd en een onafhankelijk bestuur zal worden ingesteld.

d. Zoolang de nationale onafhankelijkheid niet is tot stand gekomen, zal de koloniale arbeid der sociaal-democratie zich voortdurend en in de eerste plaats richten op de opheffing van het vreemde gezag. Elke hervorming behoort de koloniale verhouding te verzwakken, en waar mogelijk, aansluiting te zoeken bij de eigen inheemsche instellingen in overleg met de vertegenwoordigers der inheemsche volksbeweging.

A m e n d e m e n t.

Haarlem II.

Van stelling X vervalle wat staat achter: „Zij erkent het recht op nationale onafhankelijkheid.”

A m e n d e m e n t.

Wormerveer.

In stelling X lassche men in de tweede alinea achter de beide eerste woorden „Zij erkent” in het woord „onvoorwaardelijk”.

A m e n d e m e n t.

Den Haag IV.

Sub 2 van stelling X wordt als volgt gelezen: „Deze koloniale arbeid moet dus de mogelijkheid scheppen tot vestiging van een inheemsch bestuur, dat in staat zal zijn het land zelfstandig aan het internationaal ruilverkeer te doen deelnemen.”

- dus de verhouding van de koloniale arbeid tot de soc. dem.
STELLING XI.

De strijd van de overheerschten om nationale onafhankelijkheid, die bovenal met de eigen krachten moet worden gevoerd, geldt niet alleen bevrijding van nationaal en economisch onderdrukte volken, maar hij is tevens ten nauwste verwant aan den strijd der sociaal-democratie tegen kapitalisme en imperialisme.

De sociaal-democratie moet dien nationalen strijd met alle kracht en met naar hare inzichten bruikbare middelen steunen en met behoud van haar recht tot zelfstandige beoordeeling van de toegepaste strijdwijze. Op dien grond-

slag heeft zij onvermoeid te streven naar samenwerking met nationale volksbewegingen.

De sociaal-democratie moet binnen het raam van dien strijd de totstandkoming van een sociaal-democratische beweging op inheemschen grondslag krachtig helpen ontwikkelen. Intusschen moet zij ook zelve zich richten op verheffing en bewustmaking der inheemsche arbeidersklasse.

A m e n d e m e n t.

Amsterdam V.

Stelling XI leze men als volgt:

„De strijd van de overheerschten om nationale onafhankelijkheid beoogt niet alleen de bevrijding van nationaal en economisch onderdrukte volken, dus de vervulling van een ideaal der sociaal-democratie, maar is tevens ten nauwste verwant aan haar eigen strijd tegen kapitalisme en imperialisme.

De sociaal-demokratie moet naast het verleenen van steun aan den nationalen strijd in niet mindere mate den strijd om het socialisme propageeren en zich dus richten op de verheffing en bewustmaking der inheemsche boeren en arbeidersklasse.”

A m e n d e m e n t.

Apeldoorn.

Stelling XI leze men:

„De strijd van de overheerschten om nationale onafhankelijkheid beoogt niet alleen de bevrijding van nationaal en economisch onderdrukte volken, dus de vervulling van een ideaal der sociaal-democratie, maar is tevens ten nauwste verwant aan haar eigen strijd tegen kapitalisme en imperialisme.

De sociaal-democratie moet dan ook op dien grondslag streven naar hechte samenwerking met de nationale volksbeweging.

Het bevorderen van een krachtige beweging voor de nationale onafhankelijkheid zal ook gericht moeten zijn op de verheffing en bewustmaking der inheemsche arbeidersklasse.”

A m e n d e m e n t.

Den Haag III.

In het eerste lid van stelling XI, worde achter het woord „volken” gelezen: „dus de vervulling van een ideaal der sociaal-democratie.”

A m e n d e m e n t.

Zwolle.

Tusschen de eerste en tweede alinea van stelling XI van het P.B. wordt ingevoegd:

„Het verwerven der nationale onafhankelijkheid betekent, dat een normaal kapitalistische ontwikkeling zal aanvangen.

De nieuw gevormde staten zullen vreemd kapitaal en uitheemsche leidende krachten voor de ontwikkeling hunner industrie behoeven.

De arbeidersbeweging der inheemschen, bevrijd van den strijd voor nationale bevrijding, zal op normale wijze tot verdere ontwikkeling kunnen komen, temeer waar het gekleurde proletariaat in aantal zal toenemen door de voortgaande verkapitaliseering.

De sociaal-democratie steune den strijd'' enz. (2de en 3e alinea volgen).

STELLING XII.

Bij de toepassing van hare leerstellingen en strijdmiddelen heeft de sociaal-democratie rekening te houden met de economische en maatschappelijke geaardheid der inheemschen en met de omstandigheid, dat dezen de koloniale verhouding in de eerste plaats als een nationaal en rassenconflict ondergaan.

A m e n d e m e n t.

Amsterdam IX.

In stelling XII wordt in plaats van „economische en maatschappelijke'' gelezen „economische, maatschappelijke en godsdienstige''.

4. *Rotterdam VII.*

De afdeling Rotterdam VII der S.D.A.P. verzoekt het P.B. ten spoedigste stappen te doen bij de S.A.I. opdat deze een internationaal congres belegge, waarvoor de voorstellen van tevoren in de nationale partijen kunnen worden besproken.

5. *Amsterdam VI en Rijswijk.*

Het Congres, enz.

overwegende, dat de op het Brusselsche congres der S.A.I. aangenomen resolutie geen voldoende grondslag vormt voor een Internationaal Program van koloniale politiek;

verzoekt het P.B. bij de S.A.I. een voorstel in te dienen tot spoedige bijeenroeping van een internationaal congres voor koloniale politiek, waarvoor de voorstellen van tevoren in de nationale partijen dienen te worden besproken.

6. *Apeldoorn.*

Het Congres drage het P.B. op pogingen in het werk te stellen zoo spoedig mogelijk te komen tot een internatio-

naal congres der S.A.I., waarvoor de voorstellen van te voren in de nationale partijen worden besproken.

7. *Haarlem II.*

Het Congres, van oordeel, dat de behandeling van het koloniale vraagstuk op het Brusselsche congres der S.A.I. niet heeft plaats gehad op een wijze, die in overeenstemming is met de beteekeenis, die dit vraagstuk voor den Internationalen strijd heeft, draagt het P.B. op, er bij de leiding van de S.A.I. op aan te dringen, zoo spoedig mogelijk een buitengewoon congres van de S.A.I. bijeen te roepen, hetwelk uitsluitend gewijd zal zijn aan de bespreking van de koloniale kwestie en van de wijze waarop de samenwerking met de nationalistische volksbewegingen in de koloniale gebieden moet worden verkregen.

8. *Amsterdam VII.*

Het Congres, enz.

overwegende, dat de op het Brusselsche congres der S.A.I. aangenomen resolutie geen voldoende grondslag vormt voor een internationaal program van koloniale politiek;

verzoekt het P.B. bij de S.A.I. een voorstel in te dienen tot spoedige bijeenroeping van een internationaal congres voor koloniale politiek, waarvoor de voorstellen van te voren in de nationale partijen dienen te worden besproken.

9. *Den Haag III.*

Het Congres besluit, dat aan de bestaande koloniale program-commissie zal worden opgedragen om zoo spoedig mogelijk een koloniaal werkprogram te ontwerpen, aansluitende bij het koloniaal beginselprogram.

10. *Amersfoort.*

Het partijbestuur benoemt een commissie voor het ontwerpen van een gedetailleerd werkprogram, steunende op de ten congresse aangenomen resoluties.

11. *Rijswijk.*

Het Congres besluit een commissie te benoemen, welke tot opdracht krijgt het ontwerpen van een gedetailleerd program van actie, hetwelk de Partij zal kunnen dienen als richtsnoer voor alle punten en vraagstukken, die binnen het raam van de ontwikkeling van Indonesië en den strijd der nationalistische volksbeweging vallen, met inbegrip van het militaire vraagstuk ten opzichte van Indonesië.

Deze commissie zal binnen twee jaar rapport dienen uit te brengen, welk rapport op het eerstvolgend Partijcongres dient behandeld te worden.

De commissie zal bij haar werk zich verzekeren van ad-

viezen, ook van de vertegenwoordigers der Indonesische volksbeweging, over alle onderwerpen, hun land en hun volk betreffende.

12. *Amsterdam VI, Apeldoorn.*

Het Congres, enz.

van meening, dat naast een koloniaal beginselprogramma een werkprogramma noodig is voor alle punten en vraagstukken, die binnen het raam van de ontwikkeling van Indonesië en den strijd der nationalistische volksbeweging vallen;

besluit, een commissie te benoemen voor het ontwerpen van een gedetailleerd werkprogramma in overleg met de vertegenwoordigers der Indonesische volksbeweging, welke commissie binnen een jaar na haar instelling aan het congres rapport zal uitbrengen.

A m e n d e m e n t.

Haarlem II.

Voorstel XII wordt gelezen: „Het Congres draagt het P.B. op het ontwerp-koloniaal-werkprogramma vast te stellen, na overleg met de vertegenwoordigers der Indonesische volksbewegingen en het uiterlijk 1931 aan het dan te houden congres voor te stellen.

13. *Amsterdam VII.*

Het Congres, enz.

van meening, dat naast een koloniaal beginselprogramma een werkprogramma noodig is voor alle punten en vraagstukken, die binnen het raam van de ontwikkeling van Indonesië in den strijd der nationalistische volksbeweging vallen;

besluit een commissie te benoemen voor het ontwerpen van een gedetailleerd werkprogramma na overleg met de vertegenwoordigers der Indonesische volksbeweging, welke commissie binnen een jaar na haar instelling aan het congres rapport zal uitbrengen.

14. *Amsterdam V.*

Daar de stellingen van het Partijbestuur, waaromtrent het koloniaal congres een besluit heeft te nemen, geen positieve maatregelen voorzien voor de naaste toekomst,

en daar de invloed voor de S.D.A.P. op de zoogenaamd inlandsche bevolking van Ned.-Indië uiterst gering en derhalve meerdere activiteit dringend noodig is,

geeft het congres aan het Partijbestuur opdracht zich onverwijld te verstaan met het bestuur van het N.V.V., ten einde binnen den kortst mogelijken tijd te geraken tot de oprichting van een socialistische propaganda-centrale in Indonesië, welke propaganda-centrale tot taak zal moeten

hebben de Indische bevolking te onderwijzen in de socialistische leerstellingen, de Indonesische arbeiders zoo snel mogelijk te organiseeren in een moderne vakbeweging en daarnaast geregeld en intensief de ontwikkeling van den economischen en politieken toestand in Indonesië te bestudeeren

en is het congres van oordeel, dat, afgezien van de Nederlandsche, theoretisch goed onderlegde propagandisten en organisatoren, die door de Nederlandsche Partij en Vakbeweging moeten worden uitgezonden, in deze propaganda-centrale zooveel mogelijk worden aangesteld bekwaame Indonesische socialistten, die, indien zij niet in voldoende aantal aanwezig zijn, ten spoedigste dienen te worden gekweekt.

15. *Den Haag III.*

Het Congres benoemt een commissie voor het ontwerpen van een nieuwe koloniale resolutie voor de S.A.I.

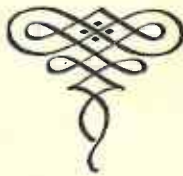
16. *Amsterdam XI.*

Het P.B. wordt uitgenoodigd de noodige stappen te doen, opdat ook in onze sociaal-democratische dagbladpers een geregelde systematische voorlichtingsrubriek komt in zake koloniale aangelegenheden.

TOELICHTING

tot het voorstel van het Partijbestuur
betreffende het

KOLONIAAL BEGINSEL PROGRAM

TOELICHTING.

HET OUDE STANDPUNT.

1. Het koloniale vraagstuk is sedert de laatste jaren voor de S.D.A.P. in een gewijzigd licht komen te staan. Tot voor betrekkelijk korten tijd konden onze partijgenooten, die zich bijzonder met het vraagstuk bezig hielden, in hoofdzaak volstaan met het voeren van practische politiek binnen het raam der koloniale verhouding. Naar gelang toestanden of gebeurtenissen er aanleiding toe gaven, zochten zij hun kracht in critiek op het koloniale beleid en het ontwerpen en verdedigen van practische hervormingen. Zoo was langen tijd het karakter van Van Kol's arbeid, en eerst na het jaar 1912 teekent zich daarin en in het werk van wie met en na hem zich aan de koloniale staatkunde wijdde, een andere richting af.

DE VERKLARING.

2. Een andere werkwijze kon ook bezwaarlijk worden gevolgd. Een vastere grondslag dan die, welke de z.g. „ethische koloniale staatkunde” bood, was er niet. Hiermee wordt bedoeld de politiek, welke na de liquidatie van het cultuurstelsel (de koloniale uitbuiting door den staat), zich op het koloniale geweten richtte. Van Kol, Van Deventer, Idenburg — ieder naar eigen politieke gesteldheid — waren eigenlijk door eenzelfde practisch streven bezield: goedmaking, zooveel mogelijk, van hetgeen jegens de koloniaal-overheerschten in de periode van het cultuurstelsel was misdaan, en tevens tempering van de moderne uitbuiting door het vrije koloniale kapitaal.

VAN KOL EN DE KOLONIALE ETHIEK.

3. Van Kol ging dan het verst, werkte met het diepste inzicht, werd bewogen door een groot socialistisch sentiment, Van Deventer stelde met zijn „eereschuld” de nimmer verzilverde leuze voor het burgerlijke radicalisme, Idenburg vond, naar den geest van zijn partijgenooten, voor het christelijk kapitalisme de koloniale „zedelijke roeping” zonder veel kosten. Het scherpst kwam het beslissende verschil tusschen den sociaal-democraat en de beide burgerlijke predikers der koloniale ethiek uit in de houding ten opzichte van de Nederlandsche imperialistische expansie naar de Buitengewesten, welke samenviel met de „ethische politiek” en hierdoor tevens de onwaarachtigheid van de koloniale ethiek, als stelsel, in het licht stelde. Van Kol's werk vond een hoogtepunt in zijn voortreffelijken strijd tegenover Idenburg en Van Deventer tegen de gewelddadige algeheele onderwerping van die Buitengewesten. Van Kol's standpunt

is misschien het best zoo aan te geven, dat hij meer een practische anti-kapitalistische dan een principieel socialistische koloniale politiek voerde. Dat kon toen moeilijk anders.

DE INVLOED VAN DE GEBOORTE DER VOLKSBEWEGING.

4. Het jaar 1912, dat van de opkomst eener massale volksbeweging (Indische Partij en Sarekat Islam) bracht een fundamenteele verandering in de verhoudingen. Tevoren vonden de Nederlandsche politieke partijen geen anderen koers voor hare koloniale gedragslijn dan de eigen inzichten, los van uitgesproken verlangens der overheerschten. Wel was er toen persoonlijk contact tusschen Nederlandsche politici en en ontwikkelde Indonesiërs, wel werden er klachten ontvangen — de bekende „briefjes” aan Van Kol — maar van een eigen staatkundig leven in Indonesië, waarop men zich van hieruit had kunnen en moeten oriënteeren, was nog geen sprake. Zoo bleef het ook nog meerdere jaren na het ontstaan van de volksbeweging, omdat deze wel beroering bracht, maar nog niet bij machte was, politiek verstaanbaar stelling te nemen. De programma's welke zij ontwierp, waren meer uitgevonden, dan voortgekomen uit een scherp inzicht in de situatie en een duidelijk besef van wat de beweging voor heden en toekomst wilde en vermocht. Er was meer explosie dan bewustheid; meer beweging dan organisatie.

EINDE VAN DE „ETISCHE POLITIEK”.

5. Toch mag 1912 het einde heeten van de „etische koloniale politiek”, omdat met het ontstaan van de volksbeweging voor het eerst een verhouding van macht tot macht werd geschapen. Met de „etiek” als *politiek systeem* was het gedaan.

De gedragslijn der koloniale regeeringen na 1912 werd bepaald door haar standpunt ten opzichte van de volksbeweging en de sedert gevolgde staatkundige hervormingen kwamen onder invloed van, of vrees voor die beweging tot stand. Er bestaat eenige analogie — geen gelijkheid — tusschen de koloniale situatie van toon en de politieke verhoudingen in Nederland na het kabinet-Pierson-Borgesius (1897—1901). Vóór het optreden van dit eerste kabinet onder de kieswet-Van Houten was welhaast heel de Nederlandsche bourgeoisie bevangen door een aandoening van „sociale rechtvaardigheid”, maar toen die bourgeoisie de gevolgen van de onder dit ministerie tot standgekomen reeks sociale wetten had ervaren, was die „ethiek” snel geweken en trad er een verscherpte machtsverhouding in.

INTREDE VAN EEN PRINCIPIEELE KOLONIALE POLITIEK.

6. De koloniale politiek kreeg een ander karakter; van sentimenteel werd zij principieel. Dat was sterk merkbaar bij de S.D.A.P. Nauwelijks waren de Indische Partij (Douwes Dekker-beweging) en de

„Sarekat Islam” ter wereld, of onze fractie oriënteerde hare koloniale politieke op de uitingen en idealen van deze beide organisaties. Maar ook in de ruimere partij-sfeer toonde men toen voor het eerst massale belangstelling in de koloniale gebeurtenissen. Toen in 1913 de drie bannelingen — Douwes Dekker, Soewardi Soerianingrat en Tjipto Mangoenkoesoemo — van de Indische Partij in Nederland kwamen en in de eerste plaats een beroep deden op de S.D.A.P., vonden zij bij onze arbeiders groote geestdrift en spontaan meegevoel.

NOG BEPERKT VAN KARAKTER.

7. Toch was deze overgang van de enkel practische koloniale politiek naar de tevens principieele ook voor onze partij nog slechts onvolkomen. Het vraagstuk werd nog voornamelijk gezien vanuit de Nederlandsche koloniale sfeer. Wel was het ontstaan van een Indonesische volksbeweging in wezen een lokaal symptoom van de opleving van de overheerschte volken van Azië na de eerste groote zege van het Oosten op het Westen (Russisch-Japansche oorlog), maar dat verschijnsel zelf was nog niet scherp belijnd. Het koloniale probleem stond ons daarom nog niet in zijn volle internationale beteekenis voor oogen. Wij zagen en verwerkten het nog in de eerste plaats als een Nederlandsch-koloniale aangelegenheid.

HET VRAAGSTUK OP INTERNATIONALE CONGRESSEN.

8. Wel had de sociaal-democratie reeds drie internationale congressen achter den rug (Parijs 1900, Amsterdam 1904, Stuttgart 1907), waar het koloniale vraagstuk was behandeld, maar met uitzondering van het Stuttgartsche congres was die behandeling — althans buiten de commissies — weinig belangwekkend en leidde niet tot een gave principieele uitspraak. De beraadslagingen te Stuttgart waren uitvoerig en belangrijk, verkregen blijvende waarde, bijzonder door de daarop gevolgde polemiek, waaruit Kautsky's „Sozialismus und Kolonialpolitik” is voortgekomen, een geschrift, dat nog steeds hooge actueele waarde bezit en onmisbaar is voor wie zich aan het koloniale vraagstuk wijden.

VAN KOL CONTRA KAUTSKY.

9. Van Kol en Kautsky vormden op het congres te Stuttgart de scherpe principieele tegenstelling. Onze partijgenoot betoogde de aannemelijkheid van eene koloniale politiek onder socialistisch regime en zag daarin ook zeker heil voor de overheerschten; Kautsky wees de koloniale overheersching af uit beginsel en krachtens ongeloof aan hare noodzakelijkheid voor wereldbeschaving en wereldeconomie. Hij won het pleit met de aanneming van eene resolutie van de minderheid der koloniale commissie. In dat minderheids-voorstel was weliswaar een principieele afwijzing van de koloniale overheersching opgenomen,

maar het richtte zich toch in hoofdzaak op eischen van practische koloniale politiek. Het beginsel werd wel uitgesproken, maar niet uitgewerkt.

WIJZIGING IN VAN KOL'S OPVATTINGEN.

10. Van Kol's opvattingen hebben zich in zijn laatste levensjaren gewijzigd. Stond hij op de internationale congressen van 1900, 1904 en 1907 principieel nog niet geheel afwijzend ten opzichte van de koloniale overheersching, zelfs tot onder socialistisch regime, in 1920 („De strijd der S.D.A.P. op koloniaal gebied”) en vooral in 1922 („De Vrijmaking van Nederlandsch-Indië”) vindt men hem in de rij der strijders voor Indonesië's onafhankelijkheid.

Verwonderlijk is deze tegenstelling niet. Wie hem het oppervlakigst kenden, zagen in Van Kol in de eerste plaats den man met het groote sentiment; maar daarnaast was hij in even sterken, zij het niet even merkbaren graad de scherpe realist. Zoolang hij geen mogelijkheid zag voor koloniale vrijmaking, vocht hij voor menscheijkheid zonder vrijheid, maar toen hij den groei van een eigen volkskracht der overheerschten waarnam, schreef hij: „De dag stijgt ter kimme!” en aanvaardde een nieuwe werkelijkheid. Dat hij deze steeds heeft gewenscht en met hare intrede steeds rekening gehouden, spreekt uit zijn merkwaardig praeadvies voor het Amsterdamsche congres van 1904 en de hieraan verbonden (niet in stemming gekomen) ontwerp-resolutie, waarin hij, als niemand vóór hem, de koloniale verhoudingen economisch ontleedt. Op grond van deze analyse verdedigt hij zijn oude standpunt, maar stelde toch reeds voor, dat de Internationale een „nationaal program” voor elk der overheerschte volken zou ontwerpen, dat eens de grondslag zou zijn voor de vestiging van hunne „democratische autonomie”.

HET VRAAGSTUK NA DEN WERELDOORLOG.

11. Het koloniale vraagstuk kreeg verhoogde beteekenis na het einde van den wereldoorlog. De opvlammende revolutionnaire geest beving toen ook de koloniale volken. Wilson's leuze van het zelfbeschikkingsrecht had niet in de laatste plaats de harten der koloniaal-onderdrukten bewogen en de korte wankeling van imperialistisch Europa wekte bij hen illusies van eindelijke bevrijdingsmogelijkheid. Het nationaal bewustzijn steeg en daarnaast een drang naar verzet. Groote verbittering prikkelde deze aandoeningen. Strijdende westerse rijken hadden koloniale legermachten onder schoone beloften naar de slagvelden geroepen zonder dat de vervulling volgde.

Uit al deze omstandigheden ontstond een grootere verwijdering tusschen de blanke en gekleurde rassen, een verscherping van de koloniale verhouding. Sowjet-Rusland exploiteerde de opstandig gezinden onder de volken van het Oosten, organiseerde alle aan het

Europeesche Westen vijandige krachten voor een poging om thans langs dezen weg een wereldrevolutie af te dwingen. Anderzijds exploiteeren de nationaal-onderdrukten Moskou als stootkracht tegen hun overheerschers, als een gevreesden vijand van hun vijand.

De gevolgen van het optreden van Sowjet-Rusland in Azië zijn nog niet te schatten, maar onmiskenbaar heeft die Moskou-politiek aanzienlijke spanning in het koloniale vraagstuk gebracht.

INVLOED VAN DEN GEWIJZIGDEN TOESTAND OP DE HOUDING DER PARTIJ.

12. Deze gewijzigde toestanden vonden natuurlijk ook hun weerslag in de houding van onze partij. Verkreeg haar politiek na het ontstaan van de Indonesische volksbeweging een principieelen kant, er rees behoefte aan een principieelen grondslag, toen de beweging zich onder den invloed van vernieuwde wereldverhoudingen ontwikkelde van een klagende en vragende massa tot de draagster van nationale idealen, tot een macht, welke hare eischen stelt. Wij werden voor nieuwe en groote vragen geplaatst. Hoe staan wij principieel ten opzichte van de nationale beweging; hoe zien en bevorderen wij het proces der nationale vrijmaking; in welke opzichten is het westersche proletariaat bij deze vrijmaking betrokken? Wij moesten ons intensiever dan vroeger met het koloniale vraagstuk bemoeien, óók omdat het koloniale vraagstuk zich thans met ons bemoeit.

DE KOLONIALE PROGRAMCOMMISSIE.

13. Reeds in 1919 toonde ons P.B. dit te beseffen, toen het op voorstel van Van Kol en J. E. Stokvis, een commissie benoemde, bestaande uit pgn. Albarda, Van Kol (voorzitter), Mendels, J. E. Stokvis (secretaris) en Vliegen, tot het ontwerpen van een koloniaal beginselprogram. De woelige eerste na-oorlogsjaren brachten voor enkele leden der commissie zooveel andere partij-werkzaamheden, ook op internationaal gebied, dat haar werk weinig voortgang vond; andere oorzaak van vertraging was het overleg met de Ind. Soc. Dem. Partij (voor een deel mondeling gevoerd, bij aanwezigheid van Indische partijgenooten hier te lande). Over het ontwerp der program-commissie werd, behoudens nog enkele punten, meest van ondergeschikt belang, overeenstemming met de I.S.D.P. verkregen.

ZELFBESTUUR EN ONAFHANKELIJKHEID IN HET VERKIEZINGSPROGRAM.

14. Intusschen heeft de Partij, in afwachting van de beschikking over een volledig stel beginselen, in het verkiezingsprogram-1922 reeds eenige principieele richtlijnen op koloniaal terrein getrokken door het stellen van den eisch: „Ontwikkeling tot zelfbestuur onder inheemsche

leiding ter voorbereiding der onafhankelijkheid." In 1925 naar het strijdprogram overgebracht, werd dit punt in 1929 opnieuw in het verkiezingsprogram opgenomen.

De eisch richt zich uitdrukkelijk op de onafhankelijkheid van Indonesië en trekt hiermee een scherpe scheidingslijn tusschen ons en alle burgerlijke partijen, want geen van deze gaat bij het stellen van een koloniaal einddoel verder dan de opneming van Indonesië als autonoom deel in het Nederlandsche rijksverband. De Groot-Nederlandsche gedachte.

Door een overgangstijdperk aan te nemen als voorbereiding tot de onafhankelijkheid, wordt anderszijds stelling genomen tegenover partijen en groepen, welke de onmiddellijke verbreking van den kolonialen band als een rationeelen eisch propageeren.

Gedurende dat overgangstijdperk zal „zelfbestuur" worden genoten, d.i. zelfstandigheid met Nederlandsch oppertoezicht, maar onder eigen leiding. Laatstgenoemde factor is van groote beteekenis. In de kolonie voert het koloniale grootkapitaal de exploitatie door middel van vertegenwoordigers en uitvoerders van het blanke ras, geflankeerd door een eveneens uitheemsche groot-bureaucratie. Belang, afkomst, gedachtenwereld van deze beide groepen stempelen haar van nature tot *koloniale* machten. Een zelfbestuur, nu in hoofdzaak onder de leiding van uitheemsch groot-kapitaal en uitheemsche groot-bureaucratie, zou dreigen met een koloniale heerschappij, onder een direct belanghebbende en onder de verruwende koloniale invloeden levende Europeesche gemeenschap. Dat ware allerminst een vooruitgang. Daarom moet ontwikkeling naar zelfbestuur voor ons tevens beteekenen *ontwikkeling naar een Indonesische leiding*. Dat houdt niet alleen in *openstelling* ook van hoogste ambten voor Indonesiërs, maar het treffen van spoedmaatregelen, waardoor die ambten inderdaad door hen zullen worden *bezet*.

Dit punt van ons verkiezingsprogram biedt wel een principieele wijziging, maar daarnaast heeft onze partij behoefte aan een volledig beginselprogram, waarmee zij stelling neemt ten opzichte van het koloniale probleem in wijder zin, met beperking echter tot de tropisch-koloniale sfeer, waarbinnen het Nederlandsche overzeesche gebied valt.

VORM VAN HET ONTWERP.

15. Het thans door het P.B. aan de partij voorgelegde ontwerp is een poging om in die behoefte te voorzien en deze beknopte toelichting beoogt, door een uiteenzetting van de algemeene strekking, de bespreking te vergemakkelijken.

Het ontwerp is uit twaalf stellingen opgebouwd, welke streng in den vorm zijn gehouden. Dat werd noodig geacht om in het ingewikkelde vraagstuk helder en met zekerheid ons standpunt te kunnen

bepalen. De vorm werd hierdoor weinig aantrekkelijk of boeiend; maar wanneer eenmaal de partij zich zal hebben uitgesproken, zal een bij te voegen koloniaal manifest, op de algemeene strekking van het program gericht, zijn inhoud overzichtelijker kunnen weergeven.

Het ontwerp moet als het chassis worden beschouwd, de carosserie volgt.

DE HOOFDLIJNEN.

16. In het ontwerp zijn vier geledingen te onderscheiden.

A. Omschrijving van het vraagstuk, het vaststellen van den kapitalistischen oorsprong. Principieele afwijzing van de koloniale overheersching en tegelijkertijd het aangeven van den weg, waarlangs de ontginning, verwerking en doelmatige verdeling van de natuurlijke rijkdommen der wereld kunnen geschieden zonder schending van het zelfbeschikkingsrecht van volken, welke tot deelneming aan dezen arbeid bereid blijken. Als een der wegen naar de oplossing wordt genoemd in verdeling van de voor de wereld onontbeerlijke grondstoffen krachtens internationale overeenkomst. (I—IV).

B. Karakter-ontleding van het koloniale kapitalisme, opsomming van zijn neerdrukkende invloeden op de overheerschte gemeenschap; verwijzing naar de tegenkrachten, welke het kapitalisme ook in de koloniale sfeer tegen zichzelf oproept. Gevaren van het imperialisme (V—VIII).

C. De taak van de sociaal-democratie in het proces der nationale vrijmaking; hare inzichten omtrent de omstandigheden, waaronder de nationale vrijwording mogelijk zal zijn.

Ten aanzien van de *taak* wordt eerst het bijzondere geval onder de oogen gezien, dat de sociaal-democratie tot de macht komt vóór de koloniale verhouding zal zijn opgeheven. In haar optreden wordt een waarborg gezien voor een snel afsterven van die verhouding.

Intusschen rijst onder die omstandigheid de vraag, in hoeverre een socialistische productiewijze ook in het overheerschte land zal kunnen en mogen worden ingevoerd. Die invoering — is het antwoord — zal vooral in een tropisch-koloniaal land, waar de economische- en sociale verhoudingen sterk verschillen van die in oudere industrie-landen, haar grenzen vinden in de mogelijkheden, welke de economische structuur biedt. Wel wordt al dadelijk gewezen op de mogelijkheid van socialiseering van de uit- en inheemsche bedrijven op westerschen grondslag gedreven, vooral omdat uit de winsten van die bedrijven de middelen kunnen worden geput om de bereiking van de nationale onafhankelijkheid te kunnen bespoedigen (IX.).

De *algemeene* taak van de sociaal-democratie op koloniaal gebied staat algebakend in het eerste en tweede lid van X. In samenvatting komt zij hierop neer: overbodigmaking van het vreemde gezag. Wij moeten hierbij de gedragslijn volgen, dat alle hervormingen de

koloniale verhouding behooren te verzwakken en tegelijkertijd het wezen van de inheemsche volken moeten eerbiedigen door, waar mogelijk, zich aan te sluiten bij hun eigen inzettingen. Dit wat onze *taak* bij de vrijmaking betreft. Nu de *mogelijkheid* van de vrijwording.

Het ontwerp ziet die mogelijkheid niet gebonden aan een bepaalden vorm van staatsbestuur of staatsinrichting, maar stelt wel twee andere criteria; eerstens een inheemsch bestuur, uit het volk opgekomen, althans in het algemeen door het volk erkend; tweedens de kracht om de verantwoordelijkheden te dragen, die de inschakeling des lands in het internationale ruilverkeer meebrengt (X. 3.).

D. Ons deel in den nationalen strijd; onze verhouding tot de volksbeweging. De sociaal-democratie moet een krachtige beweging voor de nationale onafhankelijkheid bevorderen, daarbij rekening houden met de opvatting, dat de nationale bevrijding bovenal de vrucht moet zijn van eigen strijd. Zij moet verder de totstandkoming van een sociaal-democratische beweging op inheemschen grondslag bevorderen en zelve haar arbeid in den nationalen strijd ook richten op verheffing en bewustmaking der inheemsche arbeidersklasse.

In het algemeen moet de sociaal-democratie bij het toepassen van hare leerstellingen en strijdmiddelen rekening houden met de economische en maatschappelijke geaardheid der inheemschen en met de omstandigheid, dat dezen de koloniale verhouding in de eerste plaats als een nationaal en rassen-conflict ondergaan.

OVER DE KERN VAN HET ONTWERP.

17. Na het trekken van de hoofdlijnen wordt thans overgegaan tot een beknopte behandeling van enkele punten uit het ontwerp, welke als de steunsels voor een sociaal-democratisch koloniaal beginsel-program mogen worden beschouwd. Een toelichting van het ontwerp moet hierin niet worden gezien; maar een weergave van zijn kern.

EXPLOITATIE- EN ARBEIDSKOLONIËN.

18. Het stellen van het koloniale vraagstuk en het algemeene principieele standpunt, dat de sociaal-democratie ten opzichte van het probleem aanneemt, is een dezer hoofdzaken (Stelling I—IV.).

Voorop zij gesteld, dat het program ten dienste van de Nederlandsche sociaal-democratie is ontworpen; het bestrijkt dus de tropisch-koloniale sfeer, de „exploitatie-kolonie” (Kautsky), in tegenstelling tot de „arbeidskolonie”, waar het klimaat een blijvende vestiging van den blanke toelaat, de overheersching dus voornamelijk over hetzelfde ras als dat, waartoe de overheerscher behoort, wordt toegepast. Het spreekt vanzelf, dat voor die arbeidskoloniën (vestigingskoloniën) het probleem een eenvoudiger karakter draagt; het wordt daar niet *beheerscht* door, en de vrijmaking is niet in de eerste plaats afhankelijk

van het rassenvraagstuk (Voor arbeidskoloniën als Canada en Australië geldt dat volkomen; in de Zuid-Afrikaansche heeft echter ook het rasprobleem koloniaal-politieke beteekenis).

OVERHEERSCHING EN KAPITALISME.

19. Uitgangspunt van het ontwerp is, dat de koloniale overheersching (de ontginning en exploitatie van vreemde afzet- en productiegebieden en de uitbuiting van de daar inheemsche volken door middel van staatkundige overheersching) thans een der vormen van het kapitalisme is en met den oorsprong, het wezen en de geschiedenis van dat kapitalisme verweven.

Door den kapitalistischen oorsprong van het koloniale vraagstuk voorop te stellen, wordt tevens te kennen gegeven, dat het door de sociaal-democratie niet op slag kan worden uit de wereld geholpen. Voor de opheffing van het kapitalisme in de sfeer van zijn geboorte, volgt de sociaal-democratie ontwikkelingswegen, welke volgens hare overtuiging en inzichten naar die opheffing leiden. Ook daar, waar nationale onderdrukking een levensvoorwaarde voor het moderne kapitalisme is, zal het niet uitsluitend voor idealen wijken.

Ook in den strijd voor het nationale ideaal der koloniale volken, gaat het om macht tegen macht, is zin voor de werkelijkheid een onontbeerlijk wapen en komt het er vooral op aan, de eigen macht goed te kennen en die van den tegenstander.

PROLETARISCHE EN NATIONALE STRIJD.

20. De vrijmaking van een economisch onderdrukt proletariaat en die van een bovendien nationaal onderdrukt volk, behoeven niet hand aan hand te gaan. Al moge de onderdrukker dezelfde zijn, het socialisme strijdt door middel van een bepaalde klasse voor een bepaalde productie-wijze, waarvan zij een heil voor de menschheid verwacht; met een nationalen strijd wordt, ongeacht de productiewijze, de bevrijding van volken uit een nationale overheersching beoogd; die strijd wordt niet gevoerd door een klasse, maar door een volk in zijn geheel.

Er moet daarom rekening worden gehouden met de mogelijkheid, dat, al wordt de druk in beide gevallen door het kapitalisme opgelegd, de bevrijding van een natie eerder of later kan plaats hebben, dan die van een strijdend proletariaat. Het kapitalisme verliest wel zijn bestaansmogelijkheid door de zege van het proletariaat, niet door die van eene natie.

De economisch onderworpenen en hij, die tevens in nationaal opzicht de zwakkere is, keeren zich tegen denzelfden vijand; op koloniaal terrein komen zij dan samen en kunnen daar elkaar tot steun zijn. Maar zij hebben ieder een ander einddoel, dat laatstgenoemde met de

ationale overwinning van zijn volk bereikt acht. De economische en maatschappelijke druk wordt door den nationalist niet in de eerste plaats gevoeld, omdat deze economisch en maatschappelijk leed was, maar wegens de oplegging door een vreemd gezag. Is de natie eenmaal vrij, dan zal binnen het volk, en in internationaal verband, klasse tegen klasse strijden, en nu ter bereiking van een uitsluitend economisch en maatschappelijk einddoel.

Deze verhouding tusschen socialisme en nationalisme, maakt het koloniale vraagstuk voor onze partij niet eenvoudiger. De zaak komt bij de behandeling van ons standpunt ten opzichte van de nationale volksbeweging (Stellingen XI en XII) nader ter sprake.

AFWIJZING VAN STAATKUNDIGE OVERHEERSCHING.

21. De algemeene houding van de sociaal-democratie op koloniaal terrein behoort volgens het ontwerp (II) te zijn, dat zij weliswaar erkent, dat de ontginning, verwerking en doelmatige verdeling van de natuurlijke rijkdommen der wereld (dus ook die van de thans onderworpen landen) een eminent belang voor de menschheid vormen, maar dat zij de staatkundige overheersching als middel tot behartiging van dat belang afwijst.

KRACHT VAN HET NATIONALE INSTINCT.

22. Reeds de onweerhoudbare en nimmer rustende kracht, waarmee elk tot bewustzijn gekomen nationaal onvrij volk zich verzet, wijst op het groote en ondragelijke leed, dat in die onvrijheid wordt doorstaan, op het onrecht, dat met staatkundige overheersching wordt gepleegd.

De kracht van het nationale instinct heeft de sociaal-democratie in het westen ervaren bij het uitbreken van den wereldoorlog en zelfs nog een tijd lang daarna (de moeilijkheden bij het herstel onzer Internationale). Maar ook reeds vóór dien tijd deed zich de kracht van het nationalisme in eigen rijen gevoelen. In de oude Donau-monarchie waren de nationale geschillen in de Oostenrijksche sociaal-democratie bijna voortdurend een belemmering voor de socialistische eenheid en ook nog na de stichting van Czecho-Slowakije, was de nationale solidariteit langen tijd een band tusschen arbeiders en werkgevers; eerst onlangs kwamen in dat land de Czechische en Duitsche sociaal-democratische partijen weer dichter tot elkaar.

Het nationale besef, indien gehinderd in de vrije uitleving, gaat in kracht boven het economische en maatschappelijke bewustzijn uit. Hebben onze partijen dat onder bepaalde omstandigheden incidenteel ervaren, onder koloniale verhoudingen is deze toestand permanent, en dan tot schade voor de verbreiding van onze beginselen in die landen.

TEGENSTELLING TUSSCHEN WERELDBELANG EN ZELF- BESCHIKKINGSRECHT. GRONDSTOFFENVERDEELING.

23. De koloniale figuur schept een tegenstelling tusschen twee groote belangen: eenerzijds een doelmatige voorziening in de economische behoeften der menschheid, anderzijds het zelfbeschikkingsrecht der volken. Het ontwerp (III) ziet in een verdeeling van de voor de wereld onontbeerlijke grondstoffen krachtens internationale overeenkomst een mogelijkheid om op den duur tot opheffing van die tegenstelling te komen, omdat de vrije strijd om die grondstoffen thans een der voorname oorzaken van imperialisme, dus van koloniale onderdrukking is.

Het denkbeeld werd reeds aanvaard door het I.V.V.-congres van 1920 en de taak van de voorbereiding voor een dergelijke overeenkomst wilde het congres aan het Internationaal Arbeidsbureau zien opgedragen (een internationaal bureau voor de verdeeling van grondstoffen). Op het groote Haagsche Vredescongres 1922 verdedigde p.g. Wibaut deze gedachte. Hij wilde productie en distributie der grondstoffen onder contrôle van den Volkenbond zien gesteld en achtte die oplossing mogelijk nog vóór het tegenwoordige productiestelsel door een socialistische productiewijze zou zijn vervangen.

ZELFBESCHIKKINGSRECHT NIET ABSOLUUT.

24. Getuigende voor het zelfbeschikkingsrecht der volken, geeft het ontwerp (met de woorden „tot deelneming hieraan bereid” in III) echter tevens te kennen, dat het bezit van dat recht nimmer onvoorwaardelijk kan zijn. Is een volk onder geen voorwaarde bereid, voor zijn deel de economische voorziening van de menschheid te dienen, dan derft het niet alleen recht op nationale vrijheid uit, maar ook hare feitelijke mogelijkheid. Door deze opvatting — in X uitgewerkt — onvermeld te laten, zou aan het program wel ruimer strekking worden gegeven, maar ten koste van de juistheid en op gevaar van misverstand te verwekken.

KOLONIALE OVERHEERSCHING ONDER HET SOCIALISME.

25. Alvorens het ontwerp den arbeid van de sociaal-democratie in dienst van de nationale onafhankelijkheid der overheerschten in het algemeen schetst, wordt (IX) rekening gehouden met de mogelijkheid, dat de koloniale figuur nog niet verdwenen zal zijn, als de sociaal-democratie reeds tot de macht zal zijn gekomen, een omstandigheid, welke in elk geval tot een spoedig afsterven van de koloniale verhouding moet leiden.

Zal de sociaal-democratie dan in het koloniale land haar macht vrijelijk mogen gebruiken voor de invoering van een socialistische productiewijze? Uitdrukkelijk wordt voorgeschreven (IX 2), dat met

die invoering ook daar niet verder mag worden gegaan dan de economische structuur toelaat. Dit voorschrift is vooral in een koloniaal program gewenscht, omdat een tropische kolonie, wegens hare economische en maatschappelijke geaardheid, nog verre zal staan van de in het moederland volgroeide socialistische mogelijkheden. Een te snel ingrijpen zou de juiste ontwikkeling van het land schaden.

Daarnaast worden echter enkele maatregelen in socialistische richting genoemd, welke tegelijk onze leer en de nationale vrijheid zullen dienen (IX 3). Die bedrijven — van uitheemschen en inheemschen oorsprong — welke op een modern-westerschen grondslag worden gevoerd, zouden al dadelijk gesocialiseerd kunnen worden. De winsten komen dan rechtstreeks aan de gemeenschap en kunnen de middelen verschaffen voor het kweken van die volkskrachten, waarvan het gemis juist het voortduren van de koloniale heerschappij veroorzaakt.

DE WEG NAAR DE ONAFHANKELIJKHEID.

26. Het ontwerp heeft zich in II tegen de staatkundige overheersching uitgesproken en traceert in X den weg, langs welchen een houdbare nationale onafhankelijkheid het snelst zal kunnen worden verworven.

LANGS RECHTE LIJN.

27. Ons koloniaal beginselprogram behoort aan wensch en wil der partij om zich onverpoosd en langs de rechte lijn op dit doel te richten, geen twijfel te laten. Koloniale overheersching mag niet langer duren dan voor een normale werking van het internationale ruilverkeer, — voor zoover van de medewerking van de kolonie afhankelijk — stipt onvermijdelijk is. Opzettelijk langere handhaving ware opzettelijke bestendiging van een onrecht, zedelijk niet te verantwoorden en ook overigens on sociaal-democratisch, wijl ingaande tegen den draad der ontwikkeling.

ZWAARDER DRUK VOOR OVERHEERSCHTE TROPENVOLKEN.

Reeds werd op het ondragelijke van nationale onvrijheid gewezen; maar heerschappij van westerlingen over tropische volken maakt den druk te zwaarder. De rassentegenstelling is dan zoo uiterst scherp en hierdoor de onmacht van den zwakkere even volkomen als de overmacht van den overheerscher. De inheemsche is weerloos; economisch, staatkundig, in militairen zin, naar lichaamskracht.

De in al die opzichten sterkere blanke gaat licht tot misbruik van kracht over, omdat hij het vreemde land zoo spoedig mogelijk materieel verrijkt weer verlaten wil en hiertoe de voortreffelijke en goedkope arbeidskracht van den tropenmens, zijn grond, zijn volgzzaamheid en goedheid, tot het uiterste exploiteert. Zielkundige factoren verhoogen dat leed. De gemiddelde Europeaan begrijpt den oosterling

niet; diens vormelijkheid en dienstvaardigheid verwerkt hij als slaafschheid en tevens tot een bewijs van de eigen meerderwaardigheid. Hoovaardij bevangt hem en deze ontaardt niet zelden tot een tropenkoller, die den zin voor recht verstompt, wreede instincten wekt; tot mishandeling, vernedering en ander machtsmisbruik drijft.

De overheerschte beschikt hiertegenover, als regel, niet over normale middelen tot verweer. Vreezen is zijn lot, vrees is ook een bestaansvoorwaarde van zijn eigen hoofden. Bestuur, rechtspraak, politie, Europeesche pers zijn door rassenwaan bevangen en door de drift om gezag en belang van het eigen ras te verzekeren in een vreemde, onbegrepen en daarom als vijandig beschouwde sfeer.

De zwakkere vindt in zeer vele gevallen geen recht, kan zich niet doen gelden. Die onmacht uit zich in het geweld van de wanhoop, als eindelijk de grens van de kracht tot dulden is overschreden; en het ongelukkige is, dat zeer vele Europeanen wegens hun gebrekkige kennis van karakter en gemoed van den onderworpenen, zich er geen rekenschap van vermogen te geven, wanneer die grens wordt benaderd of bereikt.

DE MOREELE ZIJDE DER KOLONIALE VERHOUDING.

29. Koloniale overheersching is maatschappelijk onzedelijk; zij demoraliseert ook persoonlijk, zoowel den sterke als den weerlooze. De blanke verruwt door zijn overmacht en door de tropische invloeden, waaronder niet in de laatste de volgzaamheid van den tropenmenschen moet worden gerekend. De oosterling ontaardt, omdat hij als zwakkere in vrees leeft, omdat hij de zekerheid heeft, niet begrepen te worden; waarheidszin, openhartigheid, gevoel van eigenwaarde — eigenschappen, die de Indonesiër toont jegens iederen vertrouwde — worden hierdoor aangetast.

Natuurlijk zijn er aan beide zijden gelukkig vele persoonlijke uitzonderingen op het hier gegeven beeld; het geeft den aard van de koloniale verhouding slechts in het algemeen weer, maar dan naar waarheid.

INVLOED VAN HET SOCIALISME.

Zou een socialistisch koloniaal beheer hierin niet een beslissenden ommekeer brengen? Het is te betwijfelen. Zeker zou — moet het zoover komen — een sociaal-democratisch koloniaal gezag economisch aannemelijk zijn en ook in ethischen zin zijn beste krachten geven; maar wat de tropische koloniale verhouding tot een onvoorwaardelijk kwaad maakt — ontaarding en onrecht — is niet primair de uitwerking van het kapitalisme, maar heeft overwegend zielkundige oorzaken, welke de sociaal-democratie niet kan wegnemen, waarvan zij hoogstens de gevolgen zou kunnen verzachten.

30. Westersche koloniale heerschappij heeft toch ook goede invloeden, zoo voert men tegen deze opvattingen aan. De economie van den westerling moge, onder kapitalistisch regime, op uitbuiting zijn gericht, — zelfs onder die omstandigheden geeft zij den tropen-mensch het voorbeeld, hoe, wat zijn materieele voorzieningen betreft, met den minsten arbeid het grootste voordeel te verkrijgen is.

Het westen brengt hem verder wereldkennis, opent hem bronnen van ver reikende wetenschap en beschaving, verrijking dus van geestes- en zieleleven, vernieuwing van eigen waarden.

Er leeft waarheid in die verzekeringen; maar naast groot nut brengt de inval van het Westen den oosterling, ook in anderen dan economischen zin, ernstige schade. Veel goeds en vreedzaams in de eigen samenleving gaat door de onvermijdelijk vrij plotselinge invoering van de zware economie van het westen met geweld verloren. Het teere, maar geliefde en bevredigende bestel van de agrarische dorpsgemeenschap wordt aangetast door geldhuishouding en industrialistische goederenvoorziening. Diep gewortelde oude arbeidsmethoden, sterke tradities, welke levensrust en levensgenot schonken en aan diepe ziels-behoeften beantwoordden, worden ruw verstoord. Wat in het westen een eeuwenlang proces van economische omzettingen is geweest binnen een gemeenschap, welke zelve oorsprong en maakster van die ontwikkeling was, heeft in de tropen het karakter van een overval (VI). Het Westen brengt er óók al zijn verruwing, zijn volksgebreken (alkohol) en verergert ongunstige verhoudingen in de oostersche gemeenschap (syphilis, machtsmisbruik, economische lichtzinnigheid). Tegenover veel schoons, dat de westerling in cultureelen zin vermag over te brengen, staat als sterk tegenwicht ontwrichting en vernietiging van fijn en veredelend eigen cultuurbezit.

Ongetwijfeld bestaan er in het tropische oosten nog zeden en gewoonten, welke vloeken tegen onze moreele inzichten (kinderhuwelijken, koppensnellen, weduwenverbranding). Maar in plaats van door een vreedzaam beschavingsproces hieraan een eind te maken, geschiedt dit óf door het opdringen van een vreemden godsdienst en vaker nog door een uit onzuivere overwegingen toegepast geweld, dat met zoo verschrikkelijke wreedheid gepaard gaat, dat er vermoedelijk meer menscheijkheid verloren gaat dan er kan worden gewonnen. In het algemeen mag worden gezegd, dat het westen zich, wat de toepassing van geweld betreft, jegens de zwakke volken van het oosten in zoo groote mate heeft vergrepen, — in verleden en heden — dat het een bespotting mag heeten, zich hiervoor op drang naar beschaving te beroepen.

32. Het goede, dat het westen aan andere volken heeft te bieden, behoeft hun niet door middel van staatkundige overheersching te worden gebracht. Juist de omstandigheid dat het geboden wordt onder voorwaarde van staatkundige onvrijheid, wekt bij den overheerschte tegenzin, sterke achterdocht en in zeer vele gevallen bezigt hij dat goede als een aan den vijand ontfutseld wapen, dat hij tegen dezen kan richten. Een vrij volk echter zal de westersche waarden, welke hem kunnen verrijken en versterken, gretig en onvoorwaardelijk aanvaarden. In die vrije verhouding zal ook de westerling algemeener inzien, welke goede dingen, andere en hoogere dan geldelijk gewin, zij uit het beschaafde oosten kunnen putten.

Koloniale overheersching belemmert de doorwerking van onze beste gaven en verhoogt de schade, welke de ondeugden van het westen aan de tropenvolken berokkenen.

HET LOT DER BEVRIJDE VOLKEN.

Maar zal de opheffing van de koloniale verhouding inderdaad in alle opzichten een vooruitgang voor de daarbij betrokken volken zijn? Hun eigen heerschers zijn als regel despoten, die in hoofdzaak de willekeur bezigen als maatstaf voor beleid, bij wie de zin voor recht en sociale rechtvaardigheid gebrekkig of niet aanwezig zijn, tenzij in een richting, welke voor sociaal-democraten nauwelijks aannemelijk kan zijn.

Indien wij onze houding ten opzichte van het koloniale probleem door dezen gedachtengang laten bepalen, zou dat kunnen leiden tot handhaving van de staatkundige overheersching voor welhaast onbeperkten duur.

Het is waarschijnlijk, dat in een gemeenschap van vrije volken het geestelijke ruilverkeer ten goede zal werken op een ontwikkeling naar modern bestuur ook in het oosten; de teekenen hiervan zijn er reeds. Maar al ware het anders, dan nog zouden wij hierom de overheersching niet mogen doen voortduren.

De koloniale figuur vindt haar oorsprong immers niet in het brengen van beschaving en in de verzorging van het welzijn der overheerschten. Zij is een schakel in de ontwikkeling van het kapitalisme, is alleen uit economische onvermijdelijkheid ontstaan (I). Onze taak is het, die onvermijdelijkheid weg te nemen. Natuurlijk moeten wij, zoolang ook wij mede-overheerschen, de koloniale volken dan met heel onze kracht versterken; maar is, mede hierdoor, de nationale onafhankelijkheid herwonnen, dan hebben de bevrijden verder voor hun eigen welzijn te zorgen.

Een andere opvatting zou ons als plicht opleggen, nog menig ander volk onder koloniale verhouding te brengen. Trouwens, indien welzijn

en beschaving het koloniale doel vormden — de onderwerping van minder rijke landen en minder beschaafde volken zou zegenrijker werk zijn geweest.

DE BEREIKING DER ONAFHANKELIJKHEID.

34. Wanneer en hoe zal, naar onze inzichten, de nationale vrijheid kunnen intreden? Het antwoord op deze vraag, raakt een koloniaal beginsel-program in de kern.

Twee overwegingen dienen voorop te staan: 1^e. er moet een lijn naar een juiste en snelle ontwikkeling tot onafhankelijkheid worden getrokken; 2^e. deze lijn moet worden gevolgd zonder ons te laten weerhouden door de overweging, dat opheffing van de koloniale verhouding materieel nadeel voor de Nederlandsche arbeiders zou kunnen opleveren.

Verwaarloozing van eerstgenoemde overweging zou rechtstreeks indruischen tegen onze theorie; terzijdestelling van de andere ware loslating van onze ideologie. Bij de behandeling van de Indische begroting in de Eerste en de Tweede Kamer hebben onderscheidenlijk pgn. Wibaut en Albarda dit standpunt dan ook aanvaard. Wibaut verklaarde (Hand. 1928/29 blz. 646): „de vraag of, wanneer Indië losser werd van Nederland, of dat op het economisch bestaan van Nederland een funesten invloed zou hebben al dan niet, mag naar mijne meening geen koloniale politiek beheerschen . . . Zulke overwegingen mogen nooit, volledig erkend of stilzwijgend gevoeld, leidraad zijn voor eenige koloniale politiek”. En Albarda (Hand. 1928/29 blz. 1212): „De bevrijding moet zijn het werk van een tijdperk van overgang, waarin de inheemsche krachten moeten worden gevormd en de inheemsche organisaties tot ontwikkeling worden gebracht, die ten slotte de leiding van het staatkundige en economische leven van Indië zullen overnemen. Nu moet dat tijdperk, naar onze overtuiging, zoo kort mogelijk zijn . . . Onze politiek is gericht op een zoo spoedig mogelijke bevrijding van Indië.” En even tevoren (blz. 1211) verzekerde hij: „Wij moeten tot offers bereid zijn en wij zijn daartoe ook bereid ter wille van Indie.”

„INDONESIË LOS VAN HOLLAND-NÜ.”

35. Van twee kanten propageert men voor onze partij de *onmiddellijke* vrijheid van Indonesië. Het ware echter onjuist om in een beginselprogram iets „onmiddellijk” te eischen; het karakter van zoo’n program is, dat het een vast gebaanden weg naar de toekomst teekent. Hoogstens zou kunnen worden verklaard, dat, indien bepaalde omstandigheden zullen zijn ingetreden, het een of ander „onmiddellijk” zou moeten geschieden.

Afgezien echter van dit bezwaar, is de eisch als programpunt voor

ons onaannemelijk. Het schijnt voorzoover thans de mogelijkheden kunnen worden gepeild, zoo goed als zeker, dat een onmiddellijk vrijmaken van Indonesië — uitsluitend door één westersche mogendheid — niet zou leiden tot een houdbare nationale onafhankelijkheid. Het imperialisme is niet op te heffen met een enkel uit welwillendheid en menschelijkheid voortkomend initiatief. Zoo min als het kapitalisme. De koloniale gesteldheid van Indonesië is ook niet meer een uitsluitend Nederlandsche of Indonesische aangelegenheid, maar eene, welke in nauw verband met de wereldstaatkunde en de wereldeconomie is gekomen. Zoowel Nederland als Indonesië zijn, voor de vrije daad, afhankelijk van de wereldpolitiek, moeten er althans rekening mee houden.

Een zelfstandig loslaten thans, zou niet alleen Nederland een stuk nationale vrijheid kunnen kosten, zonder aan Indonesië de vrijheid te brengen, maar ware een verhooging van de kans op zoo niet het uitlokken van een wereldconflict. Het is nauwelijks denkbaar, dat een plotselinge, kunstmatige verschuiving in de wereld-economie — Indonesië is als het ware een jachtterrein voor grondstoffen, en de machtigste mogendheden zijn er voor minstens een miljard gulden bij betrokken — in vrede zou worden aanvaard. Nederland noch Indonesië zouden onder de bestaande verhoudingen de kracht hebben om te weerstaan en zich te handhaven.

Geen van de groepen, welke de leuze „vrijheid voor Indonesië-nù” aanheffen, kunnen waarlijk gelooven in de mogelijkheid, haar te zien verwezenlijkt. Met de aanvaarding van deze leuze zou onze partij zich wellicht de politieke sympathie van sommige groepen Indonesiërs kunnen verwerven, maar tevens zich in een gevaarlijk politiek kansspel begeven tot eigen teleurstelling en die der overheerschten. Tot voldoening slechts van haar felste tegenstanders.

Het spreekt vanzelf, dat in een gebied als dat om den Stillen Oceaan, waar de politieke spanning steeds grooter wordt, zich wereldgebeurtenissen van catastrofaal karakter kunnen voltrekken, met een onmiddellijke bevrijding van Indonesië als een der gevolgen. Het vaststellen van een program van catastrophes is thans echter niet aan de orde.

VOORGESTELDE OPLOSSING.

36. Onze partij kan bij de bepaling van hare koloniale beginselen weinig anders en weinig meer doen, dan: 1^e. een omschrijving te beproeven van de omstandigheden, waaronder de nationale onafhankelijkheid kan worden gevestigd en buiten welke zij niet bestaanbaar is (X 3); 2^e. den kortsten weg naar het intreden van die omstandigheden te traceeren (X 1).

DE „RIJPHEID”.

37. De burgerlijke partijen beloven als uiterste een zelfstandig Indonesië als gelijkwaardig deel binnen het Nederlandsche rijksverband, zoodra de volken hiervoor „rijp” zullen zijn. Uit woord en geschrift blijkt dan — op zeer enkele uitzonderingen na — dat hiermee bedoeld is een geschenk op voorwaarde, dat de overheerschte gemeenschap in staatkundig en economisch opzicht, hetzelfde peil zal hebben bereikt, als waarop thans de overheerscher staat.

GEEN VOORWAARDEN, MAAR HET VASTSTELLEN VAN HET ONVERMIJDELIJKE.

38. Het ontwerp (X 2) trekt ook hier een scherpe scheidingslijn tusschen de S.D.A.P. en de burgerlijke partijen.

Het is de uitdrukkelijke bedoeling, dat onzerzijds de verkrijging van de nationale onafhankelijkheid niet gebonden behoort te zijn aan de vervulling van eenzijdig op te leggen voorwaarden. Wel wordt in groote trekken een toestand aangegeven, welke moet zijn ingetreden, zal — naar de overtuiging van de partij — nationale onafhankelijkheid ooit bestaanbaar blijken. De oorzaak van de koloniale overheersching is in de eerste plaats een tekort aan economische weerbaarheid; zal die oorzaak kunnen worden opgeheven, dan zal dus in de eerste plaats economische weerbaarheid moeten zijn verkregen. Dat het bezit van zekere staatkundige kracht daarnaast onontbeerlijk is, spreekt vanzelf.

IN ECONOMISCH OPZICHT.

39. Het ontwerp gaat (X 2) daarom uit van de overtuiging, dat nationale vrijheid slechts mogelijk is, indien een volk de „verantwoordelijkheden” vermag te dragen, welke de invoeging van zijn land bij het internationaal ruilverkeer meebrengt.

De eerste indruk van deze omschrijving zou kunnen zijn, dat het intreden van dezen toestand nog wel zéér lang op zich zal laten wachten. Dat zou ook het geval zijn, indien het overheerschte volk, om zelfstandig aan het internationale ruilverkeer te kunnen deelnemen, al dadelijk alle hiertoe noodige persoonlijke krachten uit eigen kring zou moeten betrekken. Een dergelijke volkomen economische ontwikkeling behoeft echter niet te zijn bereikt om als volk toch de taak in het wereldverkeer zelfstandig te kunnen verrichten. Landen als Siam, China, Afghanistan, Perzië, zelfs Rusland en vele Zuid-Amerikaansche republieken, hebben die ontwikkeling immers nog niet ten volle bereikt en nemen toch staatkundig onafhankelijk aan het internationale ruilverkeer deel. Zij laten in ruime mate vreemd kapitaal toe, voorzover de eigen kapitaalvorming nog achterbleef, en betrekken financieel en economisch onderlegde krachten uit den vreemde, die hun regeeringen van advies en steun dienen. Japan is een voorbeeld, hoe

langs dezen weg tenslotte de noodige enkel-nationale krachten kunnen worden gekweekt.

IN STAATKUNDIG OPZICHT.

40. Afwijzend moeten wij staan tegenover de opvatting van hen, die de verkrijging van nationale vrijheid willen zien gebonden aan aanvaarding van een bepaalden staatsvorm. Vast staat, dat de onafhankelijkheid onbestaanbaar, althans niet houdbaar zal zijn, zonder beschikking over zekere staatsvormende kracht. Bestuursvorm en bestuursapparaat moeten zoodanig zijn, dat de staat zich naar buiten en naar binnen kan handhaven, op zich zelf of in bondgenootschap. Maar in deze opzichten mag anderer voorkeur geen voorwaarde worden. Natuurlijk zouden sociaal-democraten het liefst zien, dat Indonesië een democratische staat, als het kon, een sociaal-democratisch gemeenebest werd, maar als nationale onafhankelijkheid mogelijk blijkt onder een autocratisch, zelfs despotisch regime — wij zouden dan toch moeten terugtreden. Dat zou met te minder bezwaar kunnen plaats hebben, omdat de invloed van de sociaal-democratie met de vestiging van een vrij Indonesië niet teloor zou gaan, integendeel, onder vrije verhoudingen zuiverder en sterker zou kunnen doorwerken.

41. Het Partijbestuur meende echter, dat zonder te spreken van een bepaalden staatsvorm, toch uit het program moest blijken, dat een inheemsch bestuur geheel buiten het volk om tot stand gekomen, feitelijk geen bestuur van het volk zou mogen heeten. Daarom wordt in het ontwerp richting gegeven in dezen zin, dat het „uit het volk (zij) opgekomen, althans in het algemeen door het volk (zij) erkend.”

Hiermee zijn de omstandigheden, waaronder de nationale onafhankelijkheid, volgens onze inzichten, bestaanbaar zal zijn, geteekend. Of de vrijheid gegeven of genomen zal worden, is niet te voorspellen. Machtsverhoudingen en de gezindheid der partijen in de beslissende dagen, zullen zich in sterke mate doen gelden. Het ontwerp laat dit punt daarom onaangeroerd.

DE TE VOLGEN POLITIEK.

42. De in het belang der vrijwording te volgen politiek staat in het ontwerp kort en scherp aangegeven: zich in de eerste plaats richten op het overbodig maken van het vreemde gezag onder het voorschrift, dat alle hervormingen de koloniale verhouding zullen moeten verzwakken en bij de eigen inzettingen der inheemschen aansluiting zoeken. Dat laatste ter wille van het behoud van wat er dierbaars en bruikbaar in de eigen bestuursinstellingen en volksgewoonten zal blijken.

Onder „hervormingen” in dit ontwerp van koloniale beginselen moeten natuurlijk worden verstaan die maatregelen, welke voor het

lot der bestuuren van grooten invloed zijn. Maatregelen van ondergeschikten aard, of welke binnen de neutrale zône liggen, kunnen bij dit beginselprogramma buiten beschouwing worden gelaten.

De in stelling (X 1) vervatte eisch, staat natuurlijk in onverbrekelijk verband met de strekking van het geheele ontwerp. Onder hervormingen, welke de koloniale verhouding verzwakken, kunnen dus niet ook die begrepen worden, welke een destructief karakter dragen. Tusschen neerhalen en verzwakken moet hier scherp worden onderscheiden.

VERHOUDING TOT DE NATIONALE VOLKSBEWEGING.

VERSCHIL EN VERWANTSCHAP.

43. Onze verhouding tot de nationale volksbeweging, staat in XI en XII omschreven. De moeilijkheid om die verhouding zuiver te bepalen is, dat onze partij en het streven van de nationalistien op verschillend einddoel zijn gericht, en beider strijd niettemin verwantschap vertoont. Al eerder is er op gewezen, dat de nationalistien niet in de eerste plaats tegen het kapitalisme strijden, maar tegen een vreemden staatkundigen overheerscher, die onder de bestaande toestanden het kapitalisme als apparaat voor nationale onderdrukking bezigt. Om echter het vreemde gezag doelmatig te kunnen bestrijden, zal de nationalist zich ook krachtig tegen het koloniale kapitalisme moeten richten. In deze omstandigheid ligt de verwantschap tusschen den nationaal-kolonialen en den socialistisch-kolonialen strijd besloten. Nationalist en socialist vinden elkaar tijdelijk op eenzelfde terrein tegenover een gemeenschappelijken tegenstander.

Die verwantschap bestaat ook buiten de koloniale sfeer, bestrijkt daar de sociaal-democratie in het algemeen. De overwinning van de koloniale volken zal een zware nederlaag voor het moderne imperialisme zijn en zij kan onder zekere voorwaarden een groote stap naar de vervulling van het socialisme zijn. Omgekeerd zal een eigen overwinning van het socialisme den kolonialen nationalist veel dichter tot zijn bevrijding brengen. Elke ernstige, natuurlijke verzwakking van het kapitalisme zal een bate voor het socialisme zijn en anderzijds onze zege een lichtpunt voor de koloniaal-overheerschten.

SAMENWERKING.

44. Een derde element in de verwantschap tusschen de beide bewegingen is, dat sociaal-democraten, burgers van een koloniale mogendheid, een zedelijken plicht jegens de nationaal-onderdrukten hebben te vervullen. Wij zijn ondanks ons zelven mede-overheerschers, dragen mede-verantwoordelijkheid voor het koloniale onrecht, moeten daarom strijden voor de nationale bevrijding. Samenwerking met de nationale volksbeweging is hiervoor een der aangewezen middelen.

Voor een juiste vervulling van onze taak is het onontbeerlijk, dat wij de wenschen, de inzichten, dat wij het gemoed van de overheerschten goed leeren kennen.

Een ander ras met kans op goeden uitslag te steunen, is nauwelijks mogelijk, zonder dat ras goed te leeren kennen, en om tot die kennis te geraken, is samenwerking met de volksbeweging de beste weg.

NIET ONVOORWAARDELIJK.

45. Die samenwerking zij echter niet onvoorwaardelijk. De verwantschap moge in sterke mate aanwezig zijn, ook het besef van onzen zedelijken plicht jegens de nationalistten — maar wij kunnen hun strijd niet steunen in vormen en met middelen, waarvan wij de aanvaarding tegenover ons zelven noch tegenover de nationalistten zouden kunnen verantwoorden. Het zou onjuist zijn, indien de sociaal-democratie bij haar deelneming aan den strijd om nationale bevrijding uitsluitend de beginselen en de strijdwijze wilde volgen, welke in haar eigen kring beproefd zijn gebleken, maar ook mag zij zich niet enkel richten naar hetgeen de nationale volksbeweging juist en doelmatig acht.

GESCHEIDEN SAMENGAAN.

46. In het ontwerp zijn deze overwegingen tot uiting gekomen in XI 2, waar het steunen, met alle kracht, van den nationalen strijd gebonden wordt aan de voorwaarde, dat die steun slechts zal mogen worden verleend „met naar haar inzicht (van de soc.-dem.) bruikbare middelen” en met „behoud van haar recht tot zelfstandige beoordeeling van de toegepaste strijdwijze”.

De omstandigheid, dat socialisme en nationalisme naar verschillend einddoel streven en, op koloniaal terrein, toch op elkaar zijn aangewezen, maakt het verklaarbaar, dat wij in onze betrekkingen tot den nationalen strijd niet voor 100 pCt. westersch-sociaal-democratisch te werk kunnen en mogen gaan. Het karakter van dien nationalen strijd wijst ons dan den weg. Niet overwinning van *het* kapitalisme is zijn doel, noch de zege eener klasse. Wel leven er ook in de nationale beweging reeds economische tegenstellingen, wel teekenen zich ook reeds in de inheemsche samenleving klasseverschillen af (er is klasse-wrijving, nog geen klassenstrijd), maar de drang naar nationale vrijheid bezielt thans heel het volk, voorzoover tot bewustheid van zijn lot gekomen. De op allen rustende nationale klem belet, dat de economische tegenstellingen tot volle uiting komen, houdt de vatbaarheid voor socialistisch inzicht tegen. Bij de toepassing van onze leerstellingen en strijdmethoden moeten wij er daarom rekening mee houden, dat de inheemschen „de koloniale verhouding in de eerste plaats als een nationaal en rassenconflict ondergaan” (XII). De sociaal-democratie moet zich bij het stelling nemen op koloniaal terrein voorname-

lijk nationaal oriënteeren; aanbeveling b.v. van klassenstrijd en democratie als factoren in den nationalen strijd zou thans nauwelijks vrucht dragen en de nationale beweging met verwarring en scheuring bedreigen.

SOCIAAL-DEMOCRATIE OP INHEEMSCHEN GRONDSLAG.

47. Deze houding behoeft echter geen verloochening van ons eigen streven te zijn. Wij kunnen, maar dan binnen het raam van de volksbeweging, nu reeds de mogelijkheden bevorderen voor de totstandkoming van een sociaal-democratische organisatie „op inheemschen grondslag” (XI 3). In elk land met een sociaal-democratische beweging draagt deze een eigen karakter, waaruit de nationale geaardheid van het volk spreekt. Vooral in een koloniaal overheerscht land zal de beweging dat eigen accent bezitten, tot een *nationaal-socialistische* partij (in den goeden zin) kunnen uitgroeien.

Wij kunnen aan de oostersche arbeiders onze beginselen voorhouden, zij zullen die naar eigen behoeften en inzichten moeten verwerken.

Voor ons is als zelfstandige socialistische taak in de koloniale sfeer aangewezen de „verheffing en bewustmaking der inheemsche arbeidersklase” door een gezamenlijken strijd voor groote hervormingen, door haar de kracht en de zwakheden van den gemeenschappelijken tegenstander te leeren peilen.